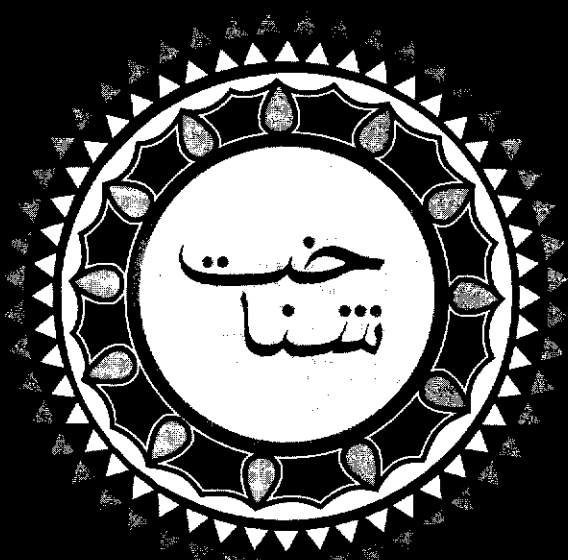

پروفیسر کاہنشاہ علی شاہ
پتال جامع علوم انسانی

نگاهی به زندگی علمی و پژوهشی هیوستن اسمیت

زندگی نامه

هیوستن اسمیت (Huston Smith) فیلسوف، دین‌شناس، فیلمساز و نویسنده مسیحی، در سال ۱۹۱۹ در شهر سوچو (Sochow)، در چین در یک خانواده تپشیری متولد شد. دوران تحصیلاتش را از سن هفت‌سالگی در ایالات متحده آمریکا گذراند و به مدت پانزده سال استاد کرسی فلسفه در مؤسسه تکنولوژی ماساچوست (MIT) بود. او همچنین به عنوان چهره‌های کلیدی و پیشرو در زمینه مطالعات تطبیقی ادیان در دانشگاه‌های همالین (Hamline) واشنگتن، کلرادو و سیراکوز تدریس کرد. او اینک استاد مدعو دانشگاه کالیفرنیا در برکلی است و در همان جا زندگی می‌کند. اسمیت دارای درجه دکتری از دانشگاه شیکاگو و واجد دوازده عنوان افتخاری است.

تحصیلات و تحقیقات

اسمیت زندگی‌اش را وقف مطالعه و تحقیق در مسیحیت، اسلام، یهودیت، بودیسم، آیین کنفوسیوس، هندوئیسم و دیگر ادیان جهان کرده است و خود می‌گوید که به تمامی این ادیان باور دارد. او می‌گوید «هر جامعه و دینی قواعد و مقرراتی دارد، چون هر دو احکام اخلاقی دارند و معنویت و اخلاق مانند هنر در درون خود مرزبندی‌هایی را ترسیم می‌کنند». اسمیت به عنوان یک «متدیست»، بیست و شش سال است که هر روز پنج بار به زبان عربی نماز می‌خواند و هنوز در سن حدود ۸۰ سالگی یوگا تمرین می‌کند و به گونه‌های مختلفی از مدیتیشن می‌پردازد. او معتقد است این مرزبندی می‌تواند صورتی بدیع باشد یا بر اساس ویژگی فردی افراد ترسیم شود، اما همیشه باید بر اصل و پایه‌ای استوار باشد. هیوستن اسمیت که بیشترین شهرتش به خاطر کتاب

ادیان جهان اوست که بیش از دو میلیون نسخه آن در سراسر جهان به فروش رفته است و هنوز یکی از پرکاربردترین کتاب‌های درسی و مطالعاتی در عرصه دین‌پژوهی است، معتقد است که نقش سنت‌های دینی، که خودش آن را «سنت‌های حکمت» جهان می‌نامد، نقشی ساده نیست. همه آنها آمده‌اند تا به ما کمک کنند تا نسبت به یکدیگر رفتاری احترام‌آمیز داشته باشیم.

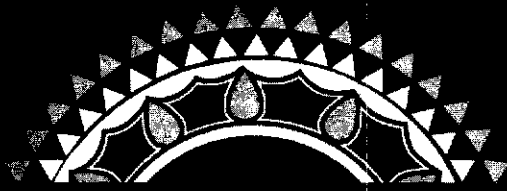
فیلم‌سازی

از جنبه‌های جالب توجه در زندگی اسمیت فعالیت وی به عنوان فیلم‌ساز و آهنگساز است. فیلم‌های مستند وی درباره هندوئیسم، صوفیسم و بودیسم بتی در جشنواره‌های فیلم جایزه برده‌اند و «موسیقی نیت» وی را نقطه عطفی در مطالعه موسیقی و موسیقی غیراروپایی توصیف کرده‌اند.

اسمیت در رسانه‌های دنیا، بویژه رادیو و تلویزیون‌های آمریکا نیز فردی شناخته‌شده است و برنامه‌های مختلفی درباره وی ساخته شده که از جمله می‌توان به برنامه پنج قسمتی بیل مویرز (Bill Moyers) اشاره کرد. او خود نیز سه برنامه برای بخش در تلویزیون سراسری ساخته است که عبارتند از «ادیان بشر»، «در جستجوی امریکا» و «علم و مسؤلیت انسان».

اعتقادات

وی درباره زمینه‌های دینی و معنوی خویش می‌گوید: «زمینه اعتقادی که من در آن متولد شده‌ام شکل‌دهنده اصلی اندیشه‌های من است. من از یک خانواده مسیحونی هستم... در چین بزرگ شدم... و درباره خودم باید بگویم که تربیت دینی مثبتی داشتم. البته همه چنین تجربه‌ای ندارند. من می‌دانم که بسیاری از دانشجویان من به گونه‌ی هستند که من از آنها به «مسیحیان آسیب‌دیده» و

که نیاز جهان امروز بازگشت به دین است و معنویت که از آن سخن گفته می‌شود، کافی نیست.

اثار

از پروفیسور اسمیت کتاب‌ها و مقالات زیادی به چاپ رسیده است که به برخی از کتاب‌های او اشاره می‌شود:

۱. وراي ذهن بسا. تجدید. (Post-Modern Mind Beyond the) (۱۹۸۱)

نویسنده در این کتاب از یک الهیات و علم انتقادی جهان پسامدرن (قرن ۲۰) سخن می‌گوید. نظریه وی این است که ویژگی بارز مدرنیته از دست رفتن ایمان در لایه لایه تعالی و ارتقای بخشی به ذهن و اندیشه مدرن است. او فرضیه‌ها و برداشت‌های رها از نگاه ارزشی و انکار بی‌دغدغه و راحت ماوراءالطبیعه را که از نظر وی در میان آکادمی‌ها و چهره‌های علمی رواج پیدا کرده است به چالش می‌کشد. او با طرح این نظریه در پی آن است که نشان دهد در قرن ۲۰ چه بر سر اخلاق آمد و هنر مدرن را بی‌موضوع و فاقد هر گونه بینش و نگاه مناسب و عمیق ساخت.

۲. مقالاتی درباره ادیان جهان،

(Essays on World Religions)

موضوع این مجموعه مقالات که حاوی نوزده مقاله است بسیار متنوع است. برخی از موضوعات آن عبارتند از: ناتورسیم و اکولوژی، تجربه ود، سومایی، زمزمه‌های جانوری تبتی و موضع فلسفه‌های غربی به عنوان دین نسبت به تأثیر پسامدرنیسم بر دین پژوهی.

۳. ادیان جهان به روایت تصویر: راهنمایی برای سنت‌های

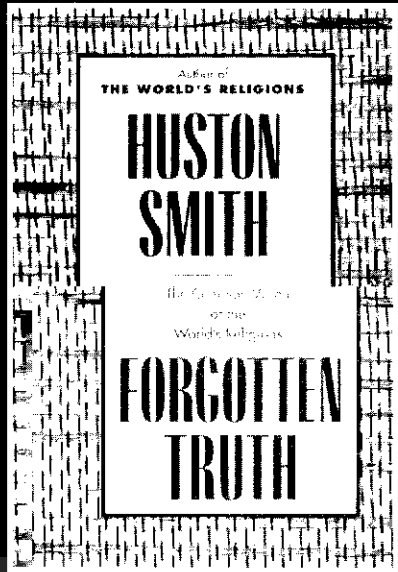
جدید به معنویت و عرفان

اسمیت در تحقیقات، نوشته‌ها و مصاحبه‌هایش، در پی بیرون کشیدن حقایق بنیادین عرفانی از دل ادیان بوده است. او از رویکردهای جدید دینی و عرفانی که با نام «عصر جدید» مطرح شدند با تعبیری طنزآلود به «معنویت قهوه‌خانه‌ای» یاد می‌کند و بستر اعتقادی این نوع رویکرد را به سنی سلف سرویس در رستوران ادیان و معنویت تشبیه می‌نماید که در هر قسمت آن تکلی از ادیان گوناگون جای گرفته است و البته ویژگی خاص آن جدایی و تفکیک موجود میان آنهاست که گویی مرزبندی‌های این سنی مانع اختلاط و درهم آمیختن آنهاست. او نگرانی خویش را از این قضیه پنهان ندانسته و با ناخرسندی از جایگزین شدن علم به جای دین به عنوان متعالی‌ترین منبع حقیقت از زندگی معنوی مردم در دوران تجدید سخن می‌گوید.

۴. نیاز به دین و معنویت در جهان معاصر

اسمیت در جدیدترین کتابش با نام

بر نیاز مبرم به احیای دوباره نقش و جایگاه دین به عنوان نیروی ایجادکننده همگرایی میان فرد و جامعه تأکید می‌کند. وی با بهره‌گیری از دیدگاه‌هایی که از مطالعه تطبیقی ادیان، الهیات، فلسفه، علوم تجربی، تاریخ و روانشناسی دین به دست آمده است و نیز الگوگیری از حوادث و وقایعی که امروزه اتفاق می‌افتد و هم‌چنین با تکیه بر تجربه‌های فراوان شخصی، باب نوعی انتقاد اجتماعی و فرهنگی را در این عرصه می‌گشاید و در عین حال با بیانی اقناع‌کننده از امید به بهبود وضعیت معنوی بشریت سخن می‌گوید. وی برخلاف بلور عمومی و فراگیر بر اینکه این دوران دوره شکوفایی دین و دینمداری و معنویت است نشان می‌دهد که تا چه حد جهان‌بینی ما هرروزه در سیطره علم‌گرایی، مادی‌گرایی و التقاط قرار می‌گیرد. او معتقد است

«یهودیان زخم‌برداشته» تعبیر می‌کنم. آنچه به آنها منتقل شده است یا تعصب‌گرایی محض است یا اخلاق‌زدگی صرف و این امر آنها را از مسیر درست منحرف کرد. آنچه به من منتقل شد خیلی متفاوت بود.»

پیشینه تحقیقی و مطالعاتی پروفیسور اسمیت در سه عرصه فلسفه، ادیان و روانشناسی است. اما برجستگی و شهرت او در مطالعات ادیان است.

دیدگاه‌ها

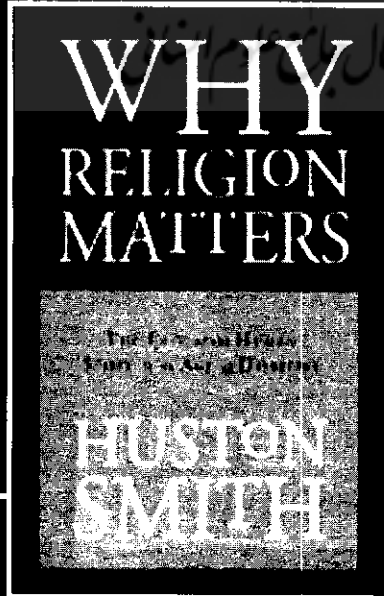
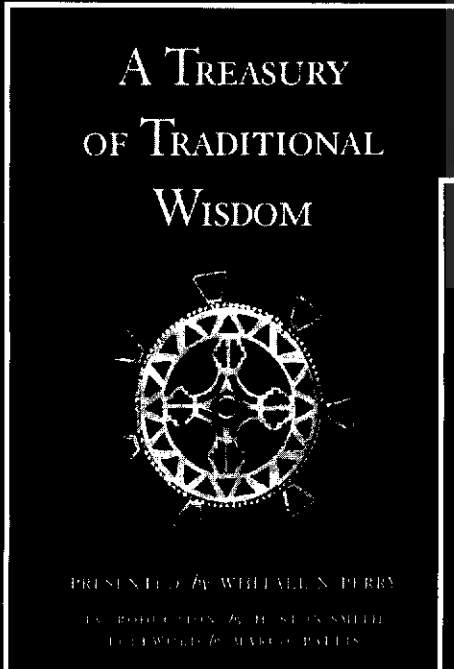
۱. دین پژوهی و باورهای دین پژوه

اسمیت در پاسخ به این پرسش که «تأثیر دین پژوهی بر فرد و اینکه آیا دین داری و باورهای اولیه دین پژوه به هنگام پای نهادن در این عرصه رو به ضعف می‌نهد یا مستحکم‌تر می‌گردد»، می‌گوید: «درباره خودم مطمئن هستم که تدینم کمتر نشد بلکه قوی‌تر نیز گشته است.» وی با اذعان به اینکه دین پژوهی به دلیل سروکار داشتن با یک موضوع حساس و عاطفی مانند دین می‌تواند آثار دیگری نیز داشته باشد و چه بسا موجب بروز تعارضات اعتقادی در دین پژوهان شود مدعی است که وی بسیار خوش اقبال بوده و از این نوع تأثیر مصون مانده است. او می‌گوید: «به نظر خودم توانسته‌ام زندگی تخصصی‌ام را به کار روی چیزی که دلمشغولی اصلی من بوده است، صرف کنم.»

۲. تجربه دینی

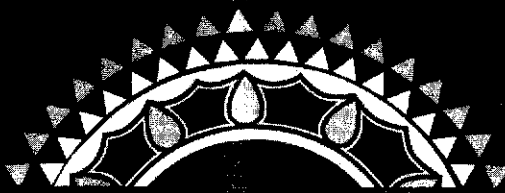
اسمیت در تحلیل روانشناختی از تجربه دینی به آنچه ویلیام جیمز، روانشناس دین در کتابش اشاره می‌کند نگاهی نقادانه دارد و حاصل شدن تجربه ناب دینی با مصرف موذ مخدر که در گذشته و در جهان امروز رواج پیدا کرده است را از نوع تجربیات ساختگی می‌داند و این نوع تجربیات را در مقایسه با آنچه خود آن را تجربه طبیعی می‌نامد، با وجود اشتراکاتی که هست، ناهنجار و انحرافی می‌شمرد.

۳. جنبش مذهبی «عصر جدید» و رویکردهای

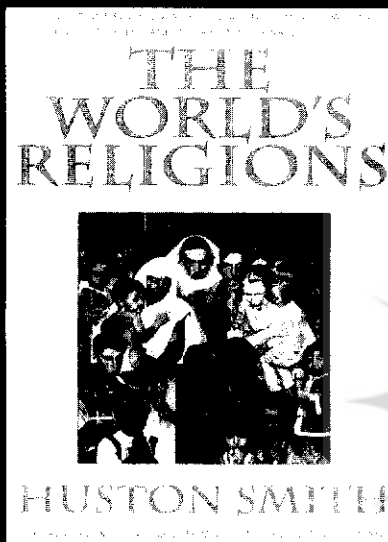

حکمت ما (۱۹۹۵)

این کتاب به ارثه شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود میان

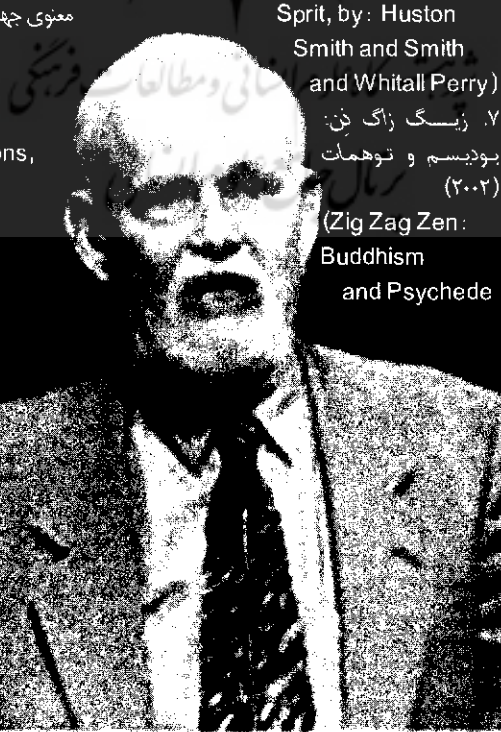
lics, by: Allan Hunt Badiner, Alex Grey, Stephen Batchelor and Huston Smith)
 ۸. هاکسلی و خدا: مجموعه مقالات (۲۰۰۳)
 (Haxley and God: essays, by: Aldous Huxley and Huston Smith)
 ۹. درباره بیدارباش و یادآوری: دانستن یعنی بودن (۲۰۰۱)
 (On Awakening and Remimbering: To Know Is to Be, by: Mark Perry and Huston Smith)
 ۱۰. عقلانیت و تجربه دینی: پیوند استوار سنت‌های

معنوی جهان (۲۰۰۱)
 (Rationality and Religious Experience: The Constining Relevance of the World's Spiritual Traditions, by: Henry Rosemont and Huston Smith)

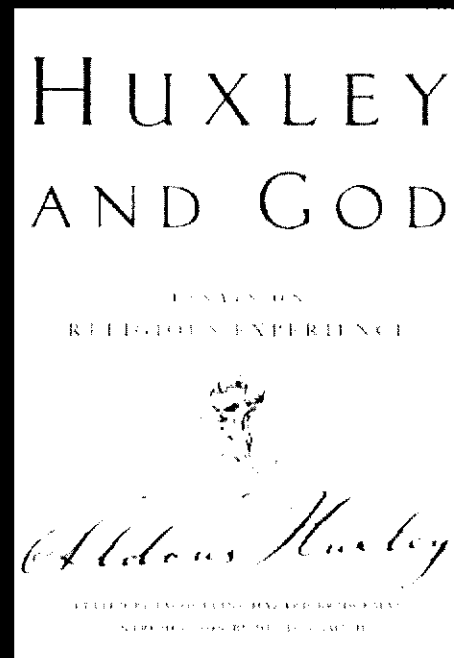
تاکنون بیش از دویستون نسخه آن در سراسر جهان به فروش رفته است. این کتاب از منابع درسی و مطالعاتی اولیه در دین پژوهی است. در این کتاب از بودیسم، هندوئیسم، آیین کنفوسیوس، تائوئیسم، اسلام، یهودیت و مسیحیت سخن به میان آمده است. مقدمه این کتاب علاوه بر تبیین دیدگاه نویسنده نسبت به ادیان، دین پژوهی و چگونگی استفاده از تمامی ادیان، دارای راهبردهای تحقیقی قابل توجهی در عرصه دین پژوهی است.
برخی دیگر از آثار اسمیت:
 ۱. ادیان بزرگ جهان (۸۷۹۱)

(Great Religions of the World)
 ۲. حقیقت فراموش شده: سنت ابتدایی (۶۷۹۱)
 (The Forgotten Truth: The Primordial Tradition)
 ۳. اسلام: معرفی فشرده (۱۰۰۲)
 (Islam: A Concise Introduction)
 ۴. تصویر بزرگ، ادیان جهان درباره سرشت حقیقت‌نمایی چه چیز به ما می‌آموزند؟ (۲۰۰۲)
 (The Big Picture: What the Religions of the World Tezch Us about Ultiwater Peallity)
 ۵. دائرةالمعارف فشرده اسلام (۱۹۹۵)
 (The Concise Encyclopaedia Islam, by: Cyril Glasse and Huston Smith)
 ۶. گنجینه‌ای از حکمت سنتی: نظریه و شناخت روح (۲۰۰۱)
 (A Treasury of Traditional Wisdom :Doctorine and Realization of Sprit, by: Huston Smith and Smith and Whital Perry)

۷. زیگ زاگ زن: بودیسم و توهمات (۲۰۰۲)
 (Zig Zag Zen :Buddhism and Psychede)

ادیان بزرگ جهان می‌پردازد. اطلاعات عرضه‌شده در آن دارای بعد تحقیقی و اطلاع‌رسانی است.
 ۴. چرا دین مسأله است: سرنوشت روح انسان در عصر

بی‌ایمانی (۲۰۰۱)
 (Why Religion Matter: the Fate of the Human Spirit in a Age of Disbelief)

نویسنده در این کتاب به تحلیل وضعیت بشر، روح بشر و معنویت و دین در جهان ماده‌گرا، مصرفی، علم‌زده و دارای نظام حکومتی و اجتماعی فاقد اخلاق می‌پردازد. او در این کتاب برخلاف باور عمومی که از شکوفایی و بروز و ظهور دین در لایمهای زندگی بشر سخن می‌گوید، از این وضعیت به نقاب و پوششی که بر بیماری بزرگی نهاده شد یاد می‌کند. در این کتاب وی از سه دوره سنته مدرنیته و پسامدرنیسم سخن می‌گوید و دوران پسامدرنیسم را عامل بحران بزرگی روح بشر می‌داند. او از تجربیات شخصی خویش نیز در این کتاب بهره می‌گیرد و آن را با بسیاری از متفکران و دانشمندان پیشیناز جهان مدرن به مقایسه می‌نشیند. این کتاب به لحاظ نوع رویکردی که مطرح ساخته است شاید در آینده محور مباحثات تخصصی گردد.

۵. ادیان جهان: سنت‌های عظیم حکمت ما (۱۹۹۱)
 (The World's Religions: Our Great Wisdom Traditions)

این کتاب ویرایش جدید کتاب قدیمی ادیان بشر (۱۹۵۲) است. توضیحاتی مختصر اما با رویکردی خاص از تاریخ ادیان جهان با بیانی خاص که ویژگی کتابت پروفیسور اسمیت است، کتاب را خواندنی ساخته است و